

H I R E K

SZABADPOLC A SZALTÜKOV-SCSEDRIK KÖNYVTÁR NAGYOLVASÓTERMÉBEN

A Szaltükov-Scesdrin Könyvtár nagyolvasóterme 140 000 kötet könyvet tartalmaz az ismeretek minden területéről. Ez az olvasóterem szolgálja ki a könyvtár összes olvasóinak több mint 50 %-át. Hogy az olvasók minél megfelelőbb körülmények között juthassanak hozzá az olvasmányokhoz, bevezették a szabadpolc-rendszert. Erre a kezdeményezésre először a társadalmi-gazdasági szakban került sor, melynek során a teljes állományt az olvasók rendelkezésére bocsátották. Minthogy a rendszernél kérelmet nem használnak, a forgalmi nyilvántartás külön úrlapokon történik és az a könyvtáros vezeti, aki a

raktárból az olvasóterembe vezető ajtónál foglal helyet. Ugyanez a könyvtáros veszi vissza a könyveket, amelyek azonnal a helyükre kerülnek. Egy másik - jól felkészült szakképzett dolgozó - az olvasók eligazítását végzi, segít kikeresni a könyvet, ismerteti az anyag elhelyezésének rendjét és aktív olvasás-irányítást végez. Az eddigi tapasztalatok szerint a szabadpolc-rendszer teljesen be-

vált; most készülnek arra, hogy a szabadpolcot a szépirodalom, művészet és a közoktatásügyi irodalom területén is bevezessék.

/ Biblioteka r'. 1960.
9.no. 18-19.p./

HOL JELENIK MEG NAPONTA SZÁZNÁL TÖBB HIRLAP.

Az Unesco által végzett statisztikai felmérés szerint az alábbi országokban adnak ki 100-nál több napilapot.

Ország	A napilapok száma
USA	1820
NSzK	481
India	476
Kínai Népköztársaság	392
Szovjetunió	385
Argentína	341
Brazília	217
Mexicó	198
Japán	139
Svédország	139
Hollandia	131
Franciaország	130
Dánia	126
Svájc	120
Nagybritannia	114

Olaszország	109
Spanyolország	101
Finnország	101

A napi példányszámot illetően a sorrend a következő:

USA	56 410 000 pld.
Japán	36 343 000 "
Nagybritannia	29 100 000 "
Szovjetunió	21 475 000 "
NSzK	14 700 000 "
Franciaország	10 733 000 "
Kínai Népköztársaság	6 000 000 "
Lengyelország	4 161 000 "
Kanada	3 899 000 "
Ausztrália	3 655 000 "
Svédország	3 376 000 "
Hollandia	3 284 000 "

/ Bibliotekarz. 27.
rok. 1960. 10.no. 317.p./

ELŐKÉSZÜLETEK CSEHSZLOVÁKIÁBAN AZ 1961. ÉVI KÖNYVHÓNAPRA

1961 májusában ünnepi Csehszlovákia Kommunista Pártja alapításának 40. évfordulóját. A szóbanforgó ünnep és az 1961. évi Könyvhónap közti összefüggés teljesen világos. A sajtó mindenkor közvetlen és eredményes segítséget nyújtott a Párt dicső győzelmeihez. A Könyvhónap középpontjában tehát az évforduló megünneplése áll. De emellett még további 4 momentum is kiemeli a készülő Könyvhónap súlyát:

a/ ez lesz a szocialista köztársaság első Könyvhónapja;

b/ egybeesik a harmadik 5-éves terv induló hónapjával;

c/ 60. születési évfordulója lesz Peter JILEMNICKÝ kommunista i-ronak és harcosnak;

d/ ebben az időben lesz a teremtőszövegtervezetek V. Országos Kongresszusa.

A Könyvhónap magas színvonalon

való megrendezésének biztosítására az Oktatás- és Művelődésügyi Minisztérium kebelén belül Országos Bizottság létesült, mely szervezetileg előkészíti az akciót. Ugyanakkor Szlovákia Kommunista Pártja megyei bizottságai mellett is külön bizottságok jönnek létre, melyek az Országos Központi Bizottság általános utmutatásai alapján részletesen kidolgozzák a népművelés, a művészet, a könyvkereskedelem és a társadalmi szervezetek terén elvégzendő munkát.

Jelentős esemény lesz "Az 1960 év legszebb könyvei" o. prágai országos kiállítás; ugyanakkor Kassán Nemzetközi Műszaki- és Szakkönyvkiállítás nyílik.

A Könyvhónapot mindenütt ünnepélyesen nyitják majd meg; erről beszé-

mol a rádió, televízió, mozihíradó, sajtó; megyei könyvankéteket szerveznek, meghívják az írókat az üzemekbe, iskolákba, tisz-ekbe; az állami könyvkereskedelem - melynek képviselői helyet foglalnak a megyei pártbizottság ünnep-előkészítő külön bizottságaiban, s így áttekintést nyer a megye minden idevágó programjáról, - gazdag könyvkiállításokról gondoskodik, összehangolja a népművelési dolgozók és a könyvtárosok akciót.

A Csehszlovák Könyvkiadó és Könyvkereskedelmi Vállalatok Egyesülése gazdag és nagymennyiségű propagandaanyagot készít. A kiadók vándorkiállításon mutatják be termésüket.
/Z a Č i t a t e l ő m . 6.roc.
1960. 12.no. 81-82.p./

KÜLFÖLDI BESZÁMOLÓK A BUDAPESTI KIADVÁNYCSERE KONFERENCIÁRÓL

A Budapesten tartott Nemzetközi Kiadványcsere Európai Konferenciájáról a Bulletin des Bibliothèques de France-ban a francia küldöttség vezetője, Suzanne HONORÉ számol be. Ismertetésében kiemeli a konferencia jó szellemét, s azt a tényt, hogy a határozatokat nagy szótöbbséggel fogadták el. Végül személyes benyomásait mondja el s megjegyzi, hogy bár a csere iránt mind "Nyugaton", mind "Keleten" nagy az érdeklődés, bizonyos alapvető különbség észlelhető a két államcsoport fel-

fogása között. Szerinte a kelet-európai államokban a csere a külföldi kiadványok beszerzésének legfőbb forrása, míg Nyugaton csak kiegészítő szerepe van az állománygyarapításban. A másik különbség: a nyugat-európai országok - gyorsasági okokból - előnyösebbnek tartják az intézmények közötti közvetlen cserét, viszont a magánintézményekhez érkező csereanyagot így kétségtelenül nehéz központi katalógusokban nyilvántartani és statisztikailag feldolgozni. A kelet-európai országokban erre úgy látszik megvan a lehetőség.

Végül megenlíti a konferencia utolsó határozatát, amelyben köszönetet mondanak a magyar kormánynak, a Magyar Unesco-Bizottságnak és a magyar könyvtáraknak a szívélyes vendéglátásért és az összejövetel kitűnő megszervezéséért. / Bulletin des Bibliothèques de France.

5.ann. 1960. 12.no. 493-495.p./

Az Unesco Bulletin for Libraries 1961. évi első száma/11-17.p./terjedelmes beszámolót közöl az 1960. szeptember 13-19.-én Budapesten megtartott Nemzetközi Kiadványosere Európai Konferenciájáról. A cikk írója Günther REICHARDT.

EGY FANYAR BRIT MOSOLY...

Az angol könyvtárosok szervezete Scarboroughban tartott nagygyűlésének központjában dr. F.R.LEAVIS előadása állott, aki a Szovjetunióban tett kététhetes tanulmányutjáról számolt be.

"Nem lehet eléggé felbecsülni a Szovjetunió Össz-szövetségi Tudományos-Műszaki Tájékoztató Intézetének munkáját" - mondta. "Az angol közvélemény nem veszi tudomásul, hogy az orosz tudományos vívmányok és eredmények annak az energikus és rendszeres tájékoztató munkának köszönhetőek, amivel a világ legkitűnőbb szellemeinek kincseit összegyűjtik."

92 ország 64 nyelven megjelenő 15 000 folyóiratának tartalmát olvassák és kivonatolják. Háromszáznolcvanezer fotokópia áll a kutató rendelkezésére. "Csak magunkat vádolhatjuk, ha nálunk nem így van" - fejezte be előadását a tudós. A közönség fanyar mosoly-

lyal vette tudomásul, hogy a Szovjetunióban négy főiskola képzik ki a könyvtárosokat, "akiknek munkájukhoz mindig akkora anyagi fedezet áll rendelkezésre, amennyi kell."

/ The Times, 1960. szept. 15./

KÉZIRATOK VÉDELME FRANCIAORSZÁGBAN

A Bulletin des Bibliothèques de France ismerteti és részben idézi a közoktatásügyi miniszternek a polgármesterekhez intézett s a városi könyvtárakban lévő kéziratok és értékes, régi és ritka könyvek fokozott védelmét célzó újabb /1960-as/ és régebbi /1949-es és 1956-os/ körleveleit. Emlekeztet a francia közművelődési könyvtári rendelet /1897/ ugy látszik eléggé figyelembe nem vett állományvédelmi rendelkezéseire, a városi hatóságok büntetőjogi felelősségére és újólaj felhívja a figyelmet a Francia Könyvtárigazgatóság által 1954-ben kiadott "Közművelődési könyvtárak rövid szervezeti és működési szabály-

Ez a kiadvány - mely 15 000 példányban jelent meg, így tehát eljuthat valamennyi csehországi közművelődési könyvtárba, számos szlovákiai könyvtárba és egyéb közművelődési jellegű könyvtárba - kitűnő segédeszköz a könyvtárlomány tervszerű gyarapításához, továbbá az olvasókkal való beható foglalkozáshoz. / Ő t e - n á r . 13.roč. 1961. 1.no. 22-23.p./

OLVASÓKÁVÉHÁZ LIPCSÉBEN.

1960 augusztusában nyílt meg Lipcsében a Peterssteinwegen a "Reclam-olvasókávéház", ahol 300 kötet könyv, mintegy 1000 "Reclams Universal-Bibliothek" szám és 60 bel- és külföldi újság és folyóirat áll a vendégek rendelkezésére. Megállapodás történt az NDK kiadóvállalataival, hogy új kiadványaikat a kávéházban kiállítják. A lipcsei városi könyvtár kölcsönzői katalógusáról másolatot készít és azt felállítja a kávéházban; a látogatók ennek a katalógusnak az alapján kiríthatják kölcsönzési igényeiket. A Gutenberg Könyvkereskedés állandóan megrendelőlapokat helyez el a kávéház asztalain és így megrendelt könyveket a legrövidebb úton szállítják.

litja. A kávéházban kiállított könyvek és plasztikai művek is megvásárolhatók. Irodalmi rendezvények is szerepelnek a tervben. / D e r B i b l i o t h e k a r . 14.Jg. 1960. 10.H. 1109.p./

A VÁLLALATI
MŰSZAKI IRODALOM
KÖZPONTI KATALÓGUSA.

Hat csehszlovák műszaki, illetve tudományos könyvtár, nevezetesen a prágai Állami Műszaki Könyvtár, a pozsonyi Szlovák Állami Műszaki Könyvtár, a brünni Állami Műszaki Könyvtár, az ost-ravai Állami Tudományos Könyvtár és a kassai Állami Tudományos Könyvtár 1960. április 1-től központi katalógust vezet a legfrissebb vállalati műszaki irodalomról. E könyvtárak mindegyike kétféle központi katalógust fektetett fel: a/ leíró /betűrendes/ központi katalógust, b/ szak szerinti központi katalógust /ez utóbbi az ETO szerint/. A katalóguscédulák mérete A6 /105 x 148 mm/. / T e c h n i c k á K n i h o v n a . 1960. 8. no. 158-159.p./

Az ALA a Council on Library Resources /Könyvtárfejlesztési Tanács/ 18 926 dolláros támogatásával

megkezdte a könyvtári kötések szabványosításával kapcsolatos kérdések tanulmányozását. /Bulletin des Bibliothèques de France. 5.ann. 1960. 12. no. 489.p./

30 991 dollárt folyósított a Council on Library Resources /Könyvtárfejlesztési Tanács/ "A jövő könyvtára" c. kiállítás előkészítésére és megrendezésére. Ez a kiállítás, amely Seattle-ban, 1962 áprilisától októberéig lesz nyitva, a legújabb - elsősorban elektronikus - könyvtári be rendezéseket fogja bemutatni. /Bulletin des Bibliothèques de France. 6.ann. 1961. 1.no. 31.p./

Milliókra rug az a kár, amelyet a termeszek okoznak olaszországi könyvtárakban, képtárakban, palotákban. Az olasz kormány Milánó közelében külön laboratóriumot állított fel a termeszek elleni küzdelem céljára. /Der Bibliothekar. 14.Jg. 1960. 10.H. 1113.p./

A "Dokumentation, Fachbibliothek, Werkbücherei" c. nyugatnémet folyóirat hírül adja, hogy "Deutsche Zentralstelle für Filmforschung" /Német Filmkutatási Központ/ néven új intézmény létesült Kelet-Berlinben. Az intézmény könyvtára elsősorban a régi és új filmeket s a szakterület időszaki és aprónyomtatvány-anyagát

gyűjti. A közlemény írója azt javasolja, hogy Németország újraegyesítéséig Nyugat-Németországban is állítsanak fel hasonló intézményt, amelynek magját a háborút szerencsésen átvészelt Ufa-archivum képezné. /Dokumentation, Fachbibliothek, Werkbücherei. 9.Jg. 1960. 1.H. 23.p./

Jeruzsálemben megkezdtek a fontosabb orosz tudományos művek és folyóiratcikkek angol nyelvre fordítására kidolgozott program megvalósítását. /Bulletin des Bibliothèques de France. 5.ann. 1960. 12.no. 490.p./

A Szovjetunió Központi Mezőgazdasági Tudományos Könyvtára katalogizálási és osztályozási szemináriumot rendezett. A tanfolyamon 73 mezőgazdasági tudományos kutatóintézeti könyvtáros vett részt.

Az előadásokat magas képvisítési szakemberek tartották. A mezőgazdaság fejlesztésének legfontosabb problémáit V.P. SZOTNIKOV, az Össz-szövetségi Mezőgazdasági Tudományos Akadémia titkára ismertette, A.M. BOCSEVER, a könyvtár helyettes igazgatója pedig a tudományos könyvtárak feladatairól tartott előadást az SzKP Központi Bizottsá-

gának a könyvtárügyről hozott határozata megvilágításában.

/ Bibliotekar'. 1960. 7.no. 62.p./

Nemzetközi konferenciát rendeznek 1961. szept. 5-8-ig a National physical laboratory-ben /Teddington, Middlesex/ a gépi fordítás és az alkalmazott nyelvészet kérdéseiről. A háromtagú elnökségben D. Ju. PANOV a Szovjetuniót és a keleteurópai államokat, L. DOSSERT az Egyesült Államokat, A.M. UTTLEY pedig a többi államot képviseli. /Bulletin des Bibliothèques de France. 5.ann. 1960. 12. no. 490.p./

Az Egyesült Államokban már kipróbáltak és rövidesen Angliában is piacra hoznak egy olyan írógépet, amely a hangjegyeket és hangjegyvonalakat írja át. /Bulletin des Bibliothèques de France. 5.ann. 1960. 8. no. 304.p./

A nyugatnémet üzemi közművelődési könyvtárak /Werkbüchereien/ munkaközösségének konferenciáján nagy vita folyt a szakrendes raktárban, illetve a szabadpolcon elhelye-

zett könyv-csoportok színekkel és jelekkel való megkülönböztetéséről.

Legelőnyösebbnek látszik, ha a könyvek gerincén elhelyezett színes csikkel és a rajta feltüntetett számjelzettel különböztetik meg egymástól a szakcsoportokat. Fontosnak tartják, hogy a szépirodalmon belül is alkalmazzanak bizonyos tárgyi tagolást s ennek megfelelő szín-számjelzést, mert a pusztán betűrendben felállított könyvek között nehezen tájékozódik az olvasó. /Documentation, Fachbibliothek, Werksbücherei. 9.Jg. 1960. 1.H. 25.p./

A Svájci Könyvtárosegyesület 1960-ban kiküldött körkérésére beérkezett adatok szerint a svájci könyvtárakban összesen 12 628 ósnyomtatvány van /ebben a számban nincsenek bent a kapucinus kolostorok ósnyomtatványai/. Első helyen a Bázei Egyetemi Könyvtár áll, mintegy 3000 ósnyomtatvánnyal. A második helyen álló Zürichi Központi Könyvtárban mintegy 1500 ósnyomtatvány van; ezenkívül csak a Solothurni Központi Könyvtárnak van 1000-en felüli /kb. 1200 db-ból álló/ ósnyomtatvány-állománya. - Ósnyomtatványoknak az 1520 előtt megjelent kiadványokat tekintették. /Documentation, Fachbibliothek, Werksbücherei. 9.Jg. 1960. 1.H. 24.p./

Az NDK-ban a Népművelési Minisztérium az 1960/61 iskolai évtől kezdve a " G y e r e k e k k ö n y v k l u b j a " néven előfizetési szervezetet létesített. A klub tagja lehet minden 2-8 osztályos általános iskolai tanuló. Minden tag évente 5 könyvet kap lényegesen olcsóbb áron, azonkívül a "Kis trombitás" című gyermekkönyvtári folyóiratot és egy kép-reprodukciót is. Az első évben a szervezet még nem működik az ország egész területén. / Der Bibliothekar. 14.Jg. 1960. 10.H. 1113.p./

A Műszaki Könyvtárosok tájékoztatója alábbi két cikket ismerteti a The Journal of Documentation c. folyóirat 1960. 4. száma:

Tobisch Ferenc : Dokumentáció az üzemi műszakiak szolgálatában. - MKT. 7.évf. 1960. 4.sz. 1-12.p.

Lázár Péter: Könyvtári és dokumentációs szabványosítás. MKT. 7.évf. 1960. 4.sz. 23-34.p.

Az Országos Műszaki Könyvtárról számol be az American Documentation 1960. 4. számában /296-304.p./ Elizabeth BEYERLY.

A Progress filmvállalat az ismeretterjesztő és dokumentumfilmek hatékonyabb terjesztése érdekében f i l m t á r felál-

litását tervezi, ahonnan az NDK üzemi és falusi népművelési szervei, kulturházai, stb. filmeket kölcsönözhetnek. / Der Bibliothekar. 14.Jg. 1960. 10.H. 1110.p./

Angliában az írók egy csoportja azt kéri az alsóháztól, hogy hozzon olyan törvényt, amely arra kötelezi a kölcsönzőkönyvtárakat, hogy az íróknak kollektív honoráriumot fizessenek a kölcsönadott könyvek után. Azzal érvelnek, hogy a zeneművek előadói jogát is meg kell vásárolni.

A könyvek vonatkozásában ilyen törvény hatályban van már a skandináv államokban. Angliában 13 millió a kölcsönkönyvtárakba beiratkozott olvasók száma, akik évente 400 millió könyvet olvasnak. A vita érvei és ellenérvei ugyanazok, mint amilyenek elhangzottak, mielőtt a zeneművek előadási jogának megváltására hozott jogszabály megszületett - 1911-ben. / Der Bibliothekar. 14.Jg. 1960. 10.no. 1112.p./

